

LIBRIS

We know
books

© Editura EIKON

**Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al Cercetării
Științifice (CNCS)**

București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: 021 348 14 74
0733 131 145, 0728 084 802
difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: 021 348 14 74
0728 084 802, 0733 131 145
contact@edituraeikon.ro
www.librariaeikon.ro

ISBN: 978-606-49-1567-2

DTP: Ruxandra Nițescu

Editor: Valentin Ajder

FLORIN ARDELEAN

POVESTIRI CA LUMEA

E I K O N

București, 2025

CUPRINS

Memorabila confruntare rural-urban / 5

Ionică. *Scene din Hașdeu* / 21

Falsa pudoare și destinul onorabil55

Proba / 87

Lumină de secară / 112

Oameni din popor / 126

Inițiații / 143

Se mai împușcă și-astăzi caii, nu-i așa? / 197

Licența / 217

Fania / 234

Memorabila confruntare rural-urban

Mătușa, așa cum mi s-a tot spus chiar înainte de-a fi conștient de ceea ce se spunea, mă răsfăța cu iubirea ei. Nu se prăpădea de dragoste pentru toți copiii, otova, ci avea o slăbiciune pentru mine. N-am aflat niciodată de ce-i căzusem cu tronc tocmai eu, dintre toți bebelușii lumii, dar asta nici nu cred să aibă importanță.

Când fusesem scos din spital, mai mult mort decât viu, cu o agoniseală de doar trei luni și jumătate de viață, ea a fost cea care s-a implicat, în complicitate cu bunica din partea tatălui, pentru a mă scoate, temerar, din ghearele morții. Mai nimeni nu mai miza doi bani pe șansele mele, ba chiar un soi de resemnare se insinuase deja, aproape pecetluind implacabilul. Tragedia petrecută doar cu un an și două-trei luni înainte era vie în memoria familiei. Gemenii născuți de mama, o fată și un băiat, nu au apucat să împlinescă șase luni de viață. Soarta nu părea să-mi suradă nici mie, la șase săptămâni, imediat după ce am fost botezat, am făcut febră. După două luni de spital, eram o umbră, dar o umbră drăgălașă, din moment ce asistentele mă giuguileau și-mi schimbaseră numele în Florica. Nu știu cum au procedat, ce tehnici de îngrijire au aplicat atât de eficient, mai ales că nici mătușa și nici bunica nu posedau nici cele mai elementare cunoștințe în domeniul medical-pediatric. „Ai avut zile”, mi-a explicat mai târziu bunica. Orice mister fusese astfel risipit.

LIBRIS | We know
because

Mătușa mea are ceva consistent din personajele lui Truman Capote – mătuși, femei bătrâne, cele mai multe fascinante prin bunătatea lor, dar și prin înțelepciune, inducând imaginarul cu zâne sau bunici a căror tandrețe te face să crezi că viața e un infinit prilej de desfătare, dar urâtită de oamenii maturi. Da, așa o țin minte pe mătușa mea, cum o evocă adesea Truman Capote pe domnișoara Sook Faulk, în povestiri precum *Un Crăciun la New Orleans* sau *Oaspetele de Ziua Recunoștinței* ori asemenea doamnei Miller, din *Miriam*.

Dar despre ce mătușă a mea este, totuși, vorba? Sora bunicului meu dinspre mamă. Reușise, prin derutanții ani 1950, adică în sucul acid al *obsedantului deceniu*, să iasă din vraja bucolică, măritându-se cu un consătean, nici cel mai frumos, nici cel mai vrednic, dar apt să-i ofere șansa unui cămin la oraș, nu în zona centrală, ci mai pe la margine, să construiască împreună o casă, bucurându-se din plin de *șfungul* democrației populare – oameni simpli, harnici, devotați noilor vremuri, cinstiți cu ei înșiși, chiar dacă, pe ici pe colo în dezacord cu regimul, câtă vreme aveau o icoană deasupra patului conjugal, ba chiar, ce nesocotință!, frecventau, nu în fiecare duminică, dar destul de des, biserica aducătoare de idoli falși, de gânduri retrograde și trăiri mistice demne de tot disprețul oamenilor emancipați, cu credință doar în progres. Răul nu doarme, așa că nenorocirea a căzut ca un trăsnet. Soțul mătușii ce mă iubea cu atâta patos, adică unchiul, dar niciodată nu i-am spus așa, din simplul motiv că niciodată nu m-a îmbrățișat, a fost prins cu învârteli. Lucra la un depozit de lemne și a fost săltat de miliție, spre groaza bunicului, dar mai ales a fratelui celui arestat, din întâmplare gardian la Penitenciar, cu vechi ștate de servicii, inclusiv în anii scârboși ai GULAG-ului românesc, pe la Aiud, Gherla și

Râmnicu Vâlcea. Cum se putea ca unul dintre frați să fie caraliu, iar ăl'lalt un infractor demn de blam public? Până la urmă, s-a rezolvat, fratele soțului mătușii mele iubitoare fiind detașat la un Penitenciar din alt județ. Oricum, a fost mare zbucium în familie, dar anul și jumătate de pușcărie a venit după ce apucaseră să dureze casa. Iar casa zidită le-a oferit confortul minim pentru a odrăsli. Mătușa a dat naștere unei fetițe drăgălașe, apoi grăsulii, pentru ca anii adolescenței și maturității să o găsească într-o necurmată luptă cu kilogramele nemilos invazive. Până la urmă, și-a găsit și ea un băiat, nici cel mai frumos și nici cel mai harnic, dar dispus să facă abstracție de țesuturile debordate. Faptul că aleasa inimii sale avea o casă la oraș, iar pătrunderea lui în spațiul locativ echivala cu abandonarea satului de baștină, bașca naveta costisitoare, au prevalat. Iubirea vine și trece, dar interesul împlinit ajunge să-ți influențeze în bine destinul și să-ți crească stima de sine.

Ca orice familie abia ajunsă la oraș, o duceau greu cu aprovizionarea, așa cum aveam să constat cu ocazia unei ospeții. Bunicul dinspre mama ne-a luat cu el la oraș, pe la mijlocul verii, pentru a-și vizita sora scăpată din ghearele ruralului, posesoare de casă la oraș, e drept, pe la periferie, dar în preajma unui cartier de blocuri ce tocmai se înălța cu semeție proletară în proximitatea șerpuitoare a unui pârâiaș cu apă termală. În vacanța mare, după ce trecusem cu brio de clasa I-a, nu oricum, ci cu o diplomă ce consfințea că eram demn de premiul întâi (primul dintr-o colecție de opt, pe parcursul ciclului primar și gimnazial), savurând o solară duminică de august, am purces în ospeție, fără a preaviza rubedeniile urbanizate. Tehnologiile de comunicare erau încă la nivelul unui singur telefon cu manivelă într-o comună, utilizat doar când trebuia chemată Salvarea. Motivul

vizitei, neformulat explicit, a fost acela că unchiul meu fusese eliberat cu trei luni mai repede decât sorocul prevăzut de judecător, firește, pentru bună purtare. Dar pentru că scăpase totuși de la închisoare, unde ajunsese pentru fapte demne de ocară, nu dintr-un prizonierat care să-i fi aureolat demnitatea și suferința, am trecut sub tăcere pricina, dându-i semnificația unei dorințe și plăceri spontane de-a ne reuni ca familie. Solemni – eu, mama, bunicul și bunica –, am bătut drumul de la sat la oraș (jumătate pe jos, jumătate cu RATA), stăpâniți de bucuria sinceră de-a o revedea pe mătușa, acceptând, pentru că nu aveam cum altfel, corvoada de a mima bucuria revederii celorlalți. Așa cum trandafirii au spini, nici bucuriile nu pot fi fără rest.

Prima mea cunoștință cu urbea, cea rămasă în memorie, a fost una cu totul specială. Satul de obârșie este cam la 10 km depărtare, spre est, asta dacă o luai de-a dreptul, fără a încerca să folosești drumul pietruit, iar mai apoi șoseaua. Înainte de-a fi introdusă RATA, călătoria spre oraș se făcea peste pădure și deal, pe jos, firește. Nu era o preumblare de plăcere, bieții oameni se trezeau pe la ora 3 dimineața, își săltau coșurile cu fructe de vânzare pe spate, legau cu ștergare lungi *cânțile* cu lapte și smântână, apoi o luau spre urbe. Vara, îmi povestea bunica din partea tatei, mergeau ațipind, dormind de-a-n picioarele, trezindu-se doar când ni mereau cu degetele picioarelor goale câte o piatră ascuțită sau rădăcinile arborilor ce flancau cărarea, chiar pe coama dealului, lăsând în partea stângă să se caște *povârnișul ce-o lua spre lunca râului. La întoarcere, același traseu, de data aceasta șirurile de oameni istoviți, bucuroși de târg, ori dezamăgiți, fiind însoțite, din loc în loc, de strigătele copiilor unguri, ce-i ocărau – bűdös oláh!* Ei, dar vreau să spun că m-am ținut

de mama, când încă nu aveam șapte ani, să mă ia și pe mine peste pădure, când o fi să meargă la târg. Și m-a luat! Nu țin minte tot drumul, dar știu că m-am ținut de făgăduială și nu m-am văicărit că mă dor picioarele. Am, în schimb, și acum în minte și ori de câte ori închid ochii pot vedea ce-am văzut atunci, tocmai când coboram dinspre pădure, pe coasta ce dădea în oraș: furnale ce străpungeau orizontul incendiat de soarele ce tocmai răsărea în spatele nostru, siluetele unor blocuri, casele ce se înșirau deja pe străzile calme, încă netrezite. O lume aurorală! Ceva misterios, împrumutând din fascinația basmelor și din dorința de-a fi părtașul a ceea ce ai visat, dar în lipsa unei speranțe. Nu mă mai săturam să privesc, mi se uscaseră gura și mă rugam să nu fie doar o vedenie. Mama mă ținea de mână și-mi promitea din cinci în cinci minute că aproape am ajuns. Ca răsplată că m-am comportat vitejește, mi-a cumpărat o conservă de pește și un corn, rupând puțin din profitul mizerabil al vânzării prunelor. Asta a fost, cred, cu un an înainte de-a fi pornit, în cortegiu duminical, spre mătușa mea drăgăstoasă.

N-aș putea spune, fără a minți grosier, că rubedeniile noastre au lăcrămat de emoție când ne-au văzut. În afara de mătușa, sinceră în bucuria ei, celorlalți le-au trebuit momente bune să-și revină și să-ți compună mine agreabile. Aveau nevoie de oaspeți dragi, tocmai duminica la prânz, cum ar fi avut nevoie de soare-n ochi. Dar nu aveau unde fugi, ce motive să invoce pentru a nu ne deschide, așa că ne-am îmbrățișat, firește, mătușa m-a luat în brațe, unchiul a mormăit ceva în gușa abundentă, apoi și-a trimis ginerele să cumpere bere. După ce s-a codit, ba chiar a ripostat la îndemnurile nervoase de-a se supune misiunii încredințate, ginerele s-a scărpinat în cur cu degetele de la mâna dreaptă, flexându-și

trunchiul, ușor, aproape delicat, spre stânga, ridicându-și reflex călcâiul piciorului drept. Se vedea că are antrenament, că exersase până la perfecțiune grațioasa tehnică a scărpinatului între noade. Era atât de expresiv, că-ți venea să-l imiți. E limpede că nu doar căscatul e molipsitor. În sfârșit, după ce și-a ostit sau nu mâncărimea, înjurând în gând, a plecat spre bodega de la capătul străzii cu aer de martir sau de recrut trimis în tranșeele din prima linie. Totuși, una peste alta, avuseșerăm parte de-o primire acceptabilă.

Rămași în așteptare, am înfățișat ofrandele aduse (untură, carne afumată, o găină grasă, jumulită și eviscerată, vreo zece perechi de ouă, primele mere ale verii, ba chiar și ceva fasole verde și mazăre), atmosfera s-a relaxat cât ai clipi de cinci ori, am fost chiar invitat să mă uit la televizor, asta până când avea să se încălzească apa în boilerul cu lemne. Mătușa, săraca, se simțea acum în largul ei, putând invoca generozitatea noastră, iar unchiul se însenină, după ce calculă rapid raportul dintre ofrande și consum, iar balanța îi ieși bine de tot pe plus.

Începurăm să facem conversație, până ce supa și felul doi aveau să fie gata pentru servit. Bunicul îi informă că via pe care o moșteneau se prezintă bine, că, dacă va da Dumnezeu vreme bună, vor avea struguri frumoși, piersici, gutui și, desigur, vin de sărbători. Evitară să discute despre cum a fost acolo de unde se întorsese unchiul, ci doar se bucurară de noul lui loc de muncă, la termoficare. Mătușa radia, nu se sătura să mă mângâie, asigurându-mă că sunt cel mai frumos băiețel de pe suprafața pământului, ba chiar și cel mai deștept, după ce mama o informă, lăudându-se, că am luat Premiul I.

– Dar trotineta și clopul verde, pe care ți le-am făcut cadou, le mai ai, vru să aflu mătușa?

M-am uitat cu coada ochiului la mama, m-am crispat și-am lăsat ochii în pardoseala terasei.

– Nu mai are nici trotineta și nici clopul verde. Hai, spune ce grozav ești, propuse bunica.

Nu aveam ce spune pentru a mă grozăvi. Dimpotrivă.

Cu două veri în urmă, după teribila confruntare dintre rural și urban, ce urmează a fi relatată, mătușa mi-a făcut cadou, ca un fel de recompensă pentru vătămarea îndurată, o trotinetă și un clop, ambele de un verde pastel. M-am bucurat, dar nu atât de mult precum s-a bucurat mătușa de bucuria mea. Toată vara aceea m-am dat cu trotineta pe ulițele satului, doar în chiloți, desculț, dar cu clopul verde pe cap. Eram cel mai fericit copil! Pentru că mama tocmai o născuse pe surioara mea, bunica a avut sarcina să mă monitorizeze, ca nu cumva să mă calce vreo căruță, vacile când coborau de pe deal, seara, sau caii lăsați liberi. Locuia în mijlocul satului, lângă casa jidovilor, în care era amenajat acum, în locul vechii cârciumi, *cooperativa*, adică magazinul sătesc.

Într-o duminică, mă dădeam cu trotineta mea verde, având pe cap clopul asortat. La umbra unui dud, câțiva băieți, mai mari decât mine cu cel puțin cinci ani, stăteau roată în jurul lui Marcel, un tip dat dracului, căpetenia puștanilor, și-l ascultau cu gura căscată cum le spune despre spionii care trec granița pentru a ne face rău, despre cum sunt vânați cu succes de patrioții vigilenți și predați organelor de stat. Mai zicea cum Gheorghiu-Dej se plimbă travestit, pentru a nu-l recunoaște cineva, prin târguri și piețe, pentru a constata cum trăiește poporul și a-i înhăța pe dușmanii acestuia. Eram convinși că-l văzuse chiar el, așa de bine le brodea. Sorbeam și eu fiecare cuvânt, cu talpa goală a piciorului pe trotinetă. Când mă văzu Marcel, înfierbântat de context, sări cu gura pe mine:

- Ce caști gura, bă? A cui ești tu? Bă, pulică...

Am încremenit, apoi m-am pomenit cu un scuipat pe față. Toți au râs, iar căpetenia s-a ridicat și a vrut să vină spre mine. Speriat, umilit de râsetele în cor, am fugit cât mi-au permis picioarele, abandonând trotineta, iar clopul verde căzându-mi de pe cap în colbul uliței. Întreaga întâmplare a căpătat în ochii mei dimensiunile unei catastrofe. Nedreptatea ce mi se făcuse îmi bloca reacțiile firești. Am dormit la bunici, iar a doua zi mama a vrut să știe unde sunt clopul și trotineta. Am căzut în mușenie, nimic și nimeni nu mă puteau determina să scot măcar o vorbă. Tata a ridicat din umeri, declarându-se ostil oricărei intenții de-a se amesteca în treburi de copii. Numai că mama a avut o cu totul altă abordare.

Lăuză fiind încă, i-au trebuit mai multe zile până să apuce să pună cap la cap informațiile și să-și dea seama ce s-a întâmplat. Când totul a fost limpede, s-a dus la părinții lui Marcel, a reclamat comportamentul de derbedeu al băiatului și a cerut clopul și trotineta. A fost tratată cu zeflemea, ba chiar amenințată să nu se lege de oameni fără motiv. O greșală impardonabilă. Mama devenea feroce atunci când trebuia să intervină, dacă mi se întâmpla ceva. Mă apăra precum o leoaică puiul.

S-a potrivit apoi ca mama să meargă la gărlă, să spele haine, cam la două-trei săptămâni după prima ei intervenție. Acolo l-a văzut pe Marcel. Eram cu ea. Am avut intuiția că se va petrece o grozăvie.

- Mamă, nu mai vreau nicio trotinetă. Nici clop. Nu-i face rău, i-am spus, încercând să preîntâmpin ceea ce era cu neputință de evitat.

- Stai aici. Stai, *puii' meu!*

L-a prins pe Marcel pe când ieșea din apă. Am închis ochii, tremuram, am alergat și m-am ascuns într-un lan de porumb deja copt. L-am auzit imediat pe Marcel

urlând. L-au scos din mâinile ei două femei. Mama m-a strigat, dar n-am reacționat. Cineva i-a spus unde sunt. M-a găsit și am mers acasă, după ce a spălat hainele. Cel bumbăcit nu mai era acolo.

Familia lui Marcel nu a avut nicio reacție. După o zi sau două, cineva a aruncat, noaptea, la noi în curte trotineta și clopul. Nu m-am apropiat de ele.

- Mai vrei să te dai cu trotineta asta?, m-a întrebat mama.

- Nu mai vreau. Nici clopul. Fă ce vrei cu ele.

- Trebuie să știi că nu l-am bătut rău pe nenorocitul ăla. I-am tras doar trei perechi de palme, deși ar fi meritat să-l melestuiesc. A țipat ca mușcat de șarpe, pentru că e un fricos. Se dă mare numai în fața celor mai mici ca el. Niciodată de-amu, să nu vii la mine bătut de cineva. Ai înțeles? Bagă de seamă!

Clopul verde a ars în cuptor, prima dată când a copt pâine. Cu trotineta nu știu ce-a făcut, dar n-am mai văzut-o niciodată. Spaima a rămas în mine, multă vreme, dar ceea ce a lăsat o urmă conservată pentru totdeauna a fost acel scuipat, drept în față, râsul batjocoritor, neputința care mi-a părut cu totul nedreaptă, rușinea de-a o rupe la fugă. Dar am băgat la cap și avertismentul. Pot să spun că mi-a prins tare bine.

Ginerele s-a întors fără bere. Poate că nu o să mă credeți, dar am știut de când a plecat spre bodegă că așa se va întâmpla. A pretextat că se terminase, unchiul a strigat la el, încruntat, poate chiar fiindu-i rușine, apoi a intervenit bunicul și le-a spus să înceteze, că oricum noi nu vrem bere, că am venit doar să stăm de vorbă, să ne simțim bine, ca între neamuri. Mătușa era complet dezorientată, a luat-o pe mama de braț și s-au dus la bucătărie.

LIBRIS | We know books

Se încălzise apa în boiler, așa că am fost dus la baie și îndemnat să mă spăl în cadă. Doar că nu știam cum să procedez. Eram obișnuit să mă spăl pe tot corpul, o dată pe săptămână, într-un ciubăr din doage de tei. Asta se întâmpla, invariabil, sâmbăta seara. În rest, aveam un lighean, săpun și-o anumită fobie față de apa rece. Vara nu era o problemă, gârla suplinea cu brio lipsa unei instalații cu vană.

Cel ce mi-a sărit în ajutor a fost tocmai ginerele. L-am simțit ostil din prima, nu neapărat din cauza scărpinatului în cur, repetat de vreo zece ori cât timp am ajuns să fim oaspeții mătușii, de fiecare dată impecabil, citindu-i-se fericirea pe chip. Mai că-mi venea și mie s-o fac, să trăiesc senzația. Era limpede că nu-i plăcea să ne vadă pe-acolo. Probabil se simțea frustrat, ca și cum am fi năvălit în cortul lui, uzurpându-i intimitatea, cotropindu-i proprietatea. Mai era un amănunt pe care nu știu dacă îl sesizase și mama, cea care avusese inițiativa, imediat îmbrățișată de mătușa. Insistând să fac baie, mă pusese într-o situație neplăcută. Eram privit drept copilul nespălat de la țară, puțind a jeg, venit la oraș pentru a se spăla, un fel de sălbatic despre care nu se știe dacă a văzut vreodată săpunul. Ginerile mă privea cu dispreț, speculând timorarea mea, surâzând și inducându-mi impresia unui nesuferit. Îi căzusem în labă, așa că nu avea să pregete:

- Bă, *puță verde*, dă-ți jos chiloții, că nu te jugănesc, m-a îndemnat pe un ton rece, ironic, poate, gata să deverseze pe mine inconfortul unei vizite pe care o simțea precum o duzină de purici în izmene. Cu mine își putea permite să fie cinic, câtă vreme față de toți ceilalți era laș, prevenitor și fățarnic.

Am ezitat. Aveam deja o anume pudoare și nici mamei nu-i mai îngăduiam să mă vadă despuiat. Eram la

anii primei revolte a rușinii față de cei din jur, încăpățânat să-mi protejez intimitatea față de orice atac exterior. Goliciunea se număra printre interdicțiile ce nu admiteau negocieri. Dar cum să-i spun asta unui netrebnic? Ar fi răs de mine de s-ar fi prăpădit. Am tăcut, iar el a reacționat într-un fel grobian, stârnindu-mi groaza, pentru că nu știam deocamdată ce este repulsia. Într-un fel mă hăituia, gata să-mi exploateze timorarea, vulnerabilitățile:

- Ce aștepți, bă? Hai, scoate-o la interval, că nu te spun la nimeni dacă ți-e sculată sau nu. Ia să văd dacă ți-or ieșit cărlionții?

Am îndurat, l-am văzut cum mă inspectează câteva secunde bune într-o tăcere penibilă, am intrat în cadă și m-am spălat în apa mai degrabă călâie. Ginerile a ieșit, m-am bălăcit puțin, apoi a intrat mama. A fost ca o descătușare. L-am pârât, i-am spus că e un om rău, ea mi-a zâmbit și mi-a zis:

- Lasă, important e că mătușa te iubește!

După un timp, ne-am uitat la un meci de fotbal comentat de Radu Urziceanu. În sat, urma să avem televizor abia peste doi ani. N-aș putea spune că m-a dat pe spate să văd televizorul. Una dintre echipe a fost *Progresul*, dar nu știu nici să mă crape care a fost ailaltă. Într-un târziu, am fost invitați la masă. Am nimerit un gât de găină, poate chiar de la cea adusă plocon, dar n-a fost chip să înghit un dumatic măcar. Și asta nu pentru că nu mi-ar fi fost foame sau din pricina privirilor ostile radiate de ochii ginerelei ce nu izbutea nici măcar să pară neutru. Îmi pierdusem subit pofta de mâncare imediat ce ne-am așezat în jurul mesei instalate pe terasă. Fluxul memoriei s-a activat, iar farfuria din față mă lăsa indiferent, pe măsură ce amintirile năvăleau - incontrollabile, nesimțite.

– Mănâncă, *puu' mami!*, m-a îndemnat mama.

Cam la fel îmi zisese și în urmă cu doi ani, la nunta Ginei cu Petre. Mă tot îmbia să mănânc, muzica se auzea tare, înserarea se lăsa, iar larma nuntașilor sporea cu fiecare minut. Fuseserăm aduși cu o căruță: tata, mama, bunicii din partea ei și eu. Mătușa insistase că vrea să mă vadă, că îi e dor de mine și că nu contează că nu am încă cinci ani. Era sigură că o să-mi placă să fiu unul dintre petrecăreții de la nunta fiicei sale. N-aș putea spune, retrospectiv, că a fost tocmai așa. Nu am multe amintiri, nu mi-a rămas în memorie nicio imagine clară a miresei, iar despre petrecerea ce a ținut până dimineața nici nu aveam de unde. Asta pentru că am ajuns, fără voia mea, în vârtoarea bătăliei dintre rural și urban!

Cred că nuntașii abia ajunseseră de la cununia religioasă. Nunta se înjgheba, muzica ținând isonul unei petreceri abundent asezonată cu băuturi. Nu mă simțeam în largul meu, ba unul, ba altul venea și mă săruta, complimentând-o pe mama. I-am spus că vreau să ies. Mi-a dat voie, ba chiar s-a scuzat față de mătușa ce mă iubea atât de mult, asigurând-o că-mi plac enorm de mult caii. Înainte de a ieși în stradă și de-a mă urca în căruță, am văzut vârtoarea nuntașilor prinși în horă, am zărit-o și pe mireasă, cum dansa și țipa de bucurie, cum își mișca șoldurile abundente, iar mirele, deja ginere, o privea îngândurat, cu un pahar în mână. Mătușa mi-a spus să nu mă îndepărtez, să rămân în căruță, iar pe mama a povățuit-o să nu mă scape din ochi. Numai că s-a întâmplat ca mama să fie invitată la dans, iar eu să rămân singur. Și cum Necuratul nu doarme, e limpede că imediat am văzut un puști, poate de vârsta mea, privindu-mă cu vădită dușmănie. O dușmănie pe care doar un copil o poate împărtăși față de un alt copil. De

nimic motivată, pur și simplu percepută ca experiență, ca un dat de neocolit, fără un strat moral din care să se coaguleze o decizie și fără un raționament, ca drum de la intenție spre un act explicit. Eram față în față, rivali fără temeii, protagoniști într-un scenariu ce se consuma într-un registru fatal.

Nu cred să ne fi spus, unul altuia, vreun cuvânt. Ce să-i spui unuia ce-ți invadează arealul? Se simțea, poate, amenințat, abuzat, jefuit de tot ce avea el mai de preț. Ce să caute un copil de țaran în împărăția lui? Era gata de luptă pentru a-și salvarda drepturile. Toate astea se poate să le fi gândit, dar mai plauzibil este să nu o fi făcut, pentru că nu avea nevoie, pur și simplu. Reacția a fost spontană, fără urmă de premeditare. Îi distingeam chipul crispat, căutătura ce nu anunța nimic bun. Nu știu cât a durat, cât a trecut din prima clipă în care ne-am văzut și momentul fulgerător al aplecării lui, ca să apuce proiectilul. Muzica se auzea strident. Am întors capul, dar mama mă abandonase tocmai când aș fi avut mai mare nevoie de ea. Am scâncit, după care am țipat, ca mușcat de șarpe:

– Mamă! Mamă! Mamăăă!

Apoi am simțit lovitura. A pocnit tare la contactul cu căpățâna. O durere violentă, senzația că mă prăbușesc, nu atât furie, cât disperarea că sunt supus unei agresiuni, că voi fi omorât. Ce alt motiv ar fi avut cineva, lovindu-mă cu un pietroi, decât acela de a mă șterge de pe suprafața pământului, eventual pedepsindu-mă pentru o vină înfiorătoare, dar cu atât mai terifiantă cu cât îmi era complet necunoscută. Am văzut sângele lipicios pe degete, iar mai apoi nu știu mare lucru, cum am ajuns să fiu dus din căruță în patul dintr-o cameră; mai aud și acum ecoul păstrat în minte al plânsului celui ce mă lovise, dar asta mi se păruse atunci cu totul nepotrivit,